

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:
Vår ref.: 24/45454-4
Saksbehandler: Vegar Skau Ilseth
Dato: 04.03.2025

Egenandelsfritak for pasienter ved poliklinisk helsehjelp innen psykisk helsevern og TSB til og med det kalenderåret de fyller 26 år.

Forskrift om betaling fra pasienter for poliklinisk helsehjelp i spesialisthelsetenesta (pasientbetalingsforskriften, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-12-20-1848>) ble endret ved årsskiftet, med etterfølgende presisering 17.1.2025. Endringene innebærer at pasienter ikke skal betale egenandel ved poliklinisk helsehjelp innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet (TSB) til og med det kalenderår de fyller 26 år.

I brev av 4.12.2024 har Helsedirektoratet redegjort for hva disse endringene har å si for beregningen av innsatsstyrt finansiering og avkreving av egenandeler (brevet er vedlagt).

Helsedirektoratet har i etterkant av regelendringen mottatt flere henvendelser vedrørende avkreving av egenandeler og vi anser det derfor som hensiktsmessig å komme med ytterligere informasjon.

Hva innebærer regelendringen

Tidligere var regelen at pasienter under 23 år i BUP og pasienter under 30 år i PUT var fritatt fra å betale egenandel.

Fra nyttårsskiftet ble regelen endret slik at pasienter som mottar poliklinisk helsehjelp innen psykisk helsevern er fritatt fra å betale egenandeler til og med det kalenderår de fyller 26 år og ved poliklinisk helsehjelp av rusavhengighet i PUT til pasienter under 30 år. Regelen ble presisert 17. januar slik at det fremgår at også pasienter som mottar poliklinisk helsehjelp innen tverrfaglig spesialisert rusmiddelavhengighet (TSB) omfattes.

§ 5. Når pasienten likevel ikke skal betale godkjent eigendel

Godkjend eigendel som nemnd i § 4 vert i følgjande høve dekt av staten:

Helsedirektoratet

Avdeling for helserefusjoner

Vegar Skau Ilseth

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4 • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

- ...
- f. *Ved poliklinisk helsehjelp til pasientar innanfor psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet (TSB) til og med det kalenderår dei fyller 26 år og poliklinisk helsehjelp av rusavhengnad i PUT til pasientar under 30 år*

Dette innebærer dermed at det er skjedd en utvidelse i gruppen av pasienter som er fritatt fra å betale egenandeler. For det første er aldersgrensen hevet fra 23 år til 26 år, og for det andre er det presisert i forskriften at helsehjelp innen TSB er likestilt med helsehjelp innen psykisk helsevern. Det vises også til informasjon på helfo.no; [Henvising og betaling for sykehuspasienter - Helfo - for helseaktører](#)

Vi redegjør nedenunder for hvordan regelendringen er forutsatt operasjonalisert i de ulike delene av spesialisthelsetjenesten:

- Ordinær poliklinikk
- Avtalespesialister
- Andre private virksomheter med kjøpsavtale

Ordinær poliklinikk (helseforetak og private ideelle sykehus med driftsavtale)

Det fremgår innledningsvis i pasientbetalingsforskriften § 5 at staten dekker egenandelen når helsehjelpen faller inn under tilfeller som nevnt i bestemmelsen. For § 5 første ledd bokstav f kompenseres sykehusene gjennom systemet for innsatsstyrt finansiering (ISF). For de øvrige fritaksgrunnene skjer dette gjennom at egenandelene rapporteres til Helfo ved bruk av kodene i kodeverk 7461 – *Kode for årsak til fri egenandel*. Helfo utbetaler deretter til sykehusene. Dette innebærer at sykehusene gjennom refusjonsordningen med Helfo får kompensert at pasienten ikke betaler egenandel.

Regelendringen i punkt f medførte at sykehusene ikke lenger kan avkreve egenandeler for pasienter i aldersgruppen 23 til 26 år. Dette betyr at færre pasienter kan avkreves egenandeler og sykehusene mister følgelig inntekter fra egenandeler. Som det er beskrevet i direktoratets brev av 4.12.2024, kompenseres bortfallet av egenandeler gjennom et poengtillegg i ISF-ordningen og ikke gjennom et refusjonskrav til Helfo. Helfo kompenserer ikke egenandelene for denne pasientgruppen, og det er da heller ikke noe som skal innrapporteres til Helfo. Siden det ikke skal sendes et refusjonskrav skal det derfor ikke være noen egen kode etter kodeverk 7461 for dette.

For å tydeliggjøre at sykehusene ikke kan kreve egenandeler for denne pasientgruppen er teksten endret i kodeverket¹.

Verdi	Navn	Forklaring	Gyldig fra
J	Psykoterapeutisk/psykiatrisk behandling utenfor poliklinikk til og med det året pasienten fyller 26 år	Brukes av lege og psykolog	05.01.2010

¹ <https://finnkode.helsedirektoratet.no/adm/collections/7461?q=7461>

Lege og psykolog skal for kode J forstås som behandlere som har driftsavtale med regionalt helseforetak.

Helsedirektoratet er kjent med at noen helseforetak har pasientjournalssystemer som i dag benytter en fritakskode for de tilfeller som faller inn under pasientbetalingsforskriften § 5 første ledd bokstav f. Eventuelle behov for endringer i disse systemene må sykehusene avklare i dialog med systemleverandørene. Helsedirektoratet presiserer at selv om det i pasientjournalssystemet eksisterer en kode skal det ikke innrapporteres noe til Helfo for pasienter som omfattes av punkt f.

Avtalespesialister

Avtalespesialistene omfattes ikke av pasientbetalingsforskriften, jf. § 2, men reguleres etter forskrifter som er hjemlet i folketrygdloven § 5-4 (legespesialist) og § 5-7 (psykologspesialist). I aktuelle forskrifter ble det fra årsskiftet gjort endringer slik at aldersgrensen for å betale egenandel ble hevet til 26 år.

Se nærmere informasjon på [helfo.no](https://www.helfo.no);

- Psykologspesialist: <https://www.helfo.no/nyheter/endringer-i-regelverk-for-psykolog>
- Legespesialist: <https://www.helfo.no/nyheter/endringer-i-regelverk-for-lege-fra-1.januar-2025>

Ved innrapportering av refusjonskrav fra legespesialist og psykologspesialist skal det benyttes fritakskode J.

Verdi	Navn	Forklaring	Gyldig fra
J	Psykoterapeutisk/psykiatrisk behandling utenfor poliklinikk til og med det året pasienten fyller 26 år	Brukes av lege og psykolog	05.01.2010

Andre private virksomheter med kjøpsavtale

Når det gjelder virksomheter som RHF-ene har inngått avtale med om å utføre polikliniske tjenester (avtaleleverandører), vil dette bli på samme måte som de offentlige poliklinikkene. Dette innebærer at avtaleleverandørene ikke skal innrapportere egenandeler for pasienter som omfattes av pasientbetalingsforskriften § 5 punkt f. Eventuelle økonomiske konsekvenser regelendringen måtte få for de inngåtte avtalene vil derfor måtte løses mellom RHF-ene og deres avtaleleverandører. Helsedirektoratet legger til grunn at RHF-ene også t.o.m. 2024 har hatt mekanismer i avtalene for å håndtere egenandelsfritaket for pasienter under 23 år, og at det nå er behov for en endring av aldersterskelen.

Spørsmål

Spørsmål fra de regionale helseforetakene knyttet til dette brevet kan rettes til Helsedirektoratet (postmottak@helsedirektoratet.no).

Eventuelle spørsmål fra helseforetakene, avtalespesialister og andre utøvende virksomheter kan rettes til Helfo (se <https://www.helfo.no/om-helfo/om-helfo/kontakt-med-helfo>), eller til Helsedirektoratet dersom det gjelder ISF-ordningen (drginfo@helsedir.no).

Vennlig hilsen

Fredrik Anton Sten Remers Hanssen e.f.
avdelingsdirektør

Vegar Skau Ilseth
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Helfo - Helseøkonomiforvaltningen;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET